

www.takern.se

TÅKERNS FÄLT- STATION

Gråsiska.

Foto: Lars Gezelius

informerar mars-20

Föreningen Tåkerns Fältstation är en sammanslutning av fauna- och floraintresserade personer och har till ändamål att främja intresset för biologiska studier samt att verksamt deltaga i arbetet för naturskydd. Verksamheten stöds ekonomiskt av Tåkernfonden.

Styrelsen

Ordförande: Bengt Andersson 070-49 06 09
Åkerstigen 6 byn.andersson@gmail.com
599 32 ÖDESHÖG

Vice ordf: Tommy Tyrberg tel 011-532 30
Kimstadvägen 37 tommy.tyrberg@gmail.com
610 20 KIMSTAD

Sekreterare: Adam Bergner 073-926 00 57
Djurgårdsgatan 89 adam.bergner@gmail.com
582 29 LINKÖPING

Kassör: Lars Gezelius 010-223 53 94
S. Krängevägen 16 gezelius.lars@gmail.com
585 99 LINKÖPING

Ledamöter:

Ellen Hultman	Konny Hörberg	Christer Elderud	Peter Berglin
Stora Broby 1	Vretgatan 11	Älsjö Smedja	Fortunagatan 33
599 93 ÖDESHÖG	573 61 BOXHOLM	596 91 Skänninge	553 23 JÖNKÖPING
070-942 39 03	070-545 40 98	0702-443 07 03	0723-50 90 90
ellenhultman@yahoo.se	konnyh@hotmail.se	christer@elderud.se	peter.berglin@comhem.se

Suppleanter:

Lotta Johansson	Malin Granlund	Kim Arrio	Bo Håkansson
Vårbackavägen 3	Bäckfors 135	Sågvägen 43H	Karpstigen 2
573 97 Tranås	592 94 VADSTENA	617 34 SKÄRBLACKA	587 91 TRANÅS
073-382 99 60	070-820 29 27	070-145 66 07	070-365 42 24
lotta_svensson_8@hotmail.com	malin.granlund@lansstyrelsen.se	swespy_kim@hotmail.com	bo.thomas.hakansson@telia.com

Föreningsadress: Tåkerns Fältstation, Renstad Åsen 2, 596 95 VÄDERSTAD (obs, nytt postnummer!)

Fältstation: Renstad, Åsen 2, 596 95 VÄDERSTAD

Plusgiro: 26 34 96 - 2

Swish: 1230180471

Medlemsavgift: Avgiften för 2020 är 100 kr - inkluderar ett info och Vingspegelns Tåkernnummer.

Adress hemsida: **www.takern.se** Org. nr. 823000-4817

Du hittar oss även på Facebook och Instagram!

2019 i korthet

Lars Gezelius

2019 var stationens 56:e verksamhetsår. Inventeringarna följde till största delen de standardiserade rutinerna för övervakning av häckande och rastande våtmarksfåglar i Tåkern. Specialprojekt för dokumentation av Tåkerns flora genomfördes också. Den publika verksamheten var fortsatt omfattande med guidningar, studiecirkel, aktiviteter för synsvaga, visningar av ringmärkning m.m. i samarbete med naturum Tåkern. Arbetet har till största delen utförts av våra många lokala trotjänare. Bland årets sällsynheter vid sjön kan nämnas rostand, rödhuvad dykand, stäpphök, aftonfalk, tereksnäppa och svarthakad buskskvätta. Dvärgmåså häckade i år för fjärde säsongen i rad. Stationen var bemannad 145 dagar, med nästan daglig närvaro från maj till mitten av september. Långliggande personal var Karl-Martin Axelsson, Adam Bergner och Lars Gezelius. Inventerings- och ringmärkningsinsatser samt publika insatser har också gjorts av Bengt Andersson, Kjell Antonsson, Kim Arrio, Linnea Barrefelt, Peter Berglin, Göran Bergengren, Ingrid Bergengren, Benny Ekberg, Urban Ekstam, Christer Elderud, Hanna Hederberg, Sofie Hellman, Jan Henriksson, Ellen Hultman, Bo Håkansson, Konny Hörberg, Lotta Johansson, Athena Johansson, Olle Jonsson, Anna Lennartsson, Gunnar Myrhede, Elke Myrhede, Lars Nilsson, Maria Nilsson, Jan-Erik Nordqvist, Gabriella Rinaldo, Magnus Swenson och Tommy Tyrberg.

Väderåret 2019

Det blev en relativt mild vinter. Sjön frös till i början av januari och gick upp redan kring 20 februari. Isen var ett par decimeter tjock och en kortare period låg ett par decimeter snö. Snösmältningen gjorde strandängarna blöta och fina. Våren (särskilt april) blev extremt torr och solig. Därefter följde en tämligen ”normal” sommar vad gäller temperatur och nederbörd och vattennivån höll sig nära eller lite över eftersträvad nivåkurva. Hösten blev också mild och relativt torr. I slutet av november var sjön isbelagd en kortare period men avslutningen på året blev extremt mild.

Kort om ringmärkningen 2019

Under året ringmärktes 2225 fåglar av 54 arter och nu har drygt 124 000 fåglar märkts genom åren. Bland ovanligare arter i ringmärkningssammanhang för Tåkern kan nämnas ringduva. Det blev årsrekord för sävsångare med 635 och kärrensångare (tangerat) med 34 fåglar märkta. Totalt sett blev det ett medelmåttigt märkår med en totalsumma strax under medianårssumman som är 2041. Det var framförallt vassarerna som märktes i sparsamma mängder. Summorna för rörsångare (458), sävsparv (59) och skägges (51) är riktigt låga.

510 boungar märktes, vilket är ungefär som i fjol, men lägre än de föregående sju årens antal kring 1000. Fisktärna märktes i normala antal (66), men det blev endast två skrattmåsar märkta. Bland ovanligheter detta år var två märkta ungar av sillgrissla i Gryts skärgård. Skrättärnorna hade här ett medelmåttigt år och 41 ex. märktes. Antalet märkta ungar i holkar blev 401, vilket är ganska högt. Det gick relativt bra för både svartvit flugsnappare och talgoxe.

Fångstinsatsen vid den standardiserade vassmärkningen vid Renstad kanal 1 juli till 28 september resulterade i 2504 nättimmar. Utöver detta bedrevs ringmärkning några morgnar vid Glänås och Väversunda. Vad gäller trender, i form av antalet fåglar märkta per 100 nättimmar, kan vi konstatera att det blev mycket lågt antal för rörsångare (12 per 100 nt mot medel på 36) och arten har en nedåtgående trend över tid. 25 sävsångare per 100 nt är däremot långt över medelantalet som är 12. Två sävsparvar fångades per 100 nättimmar, vilket också är klart under medelantalet som är fem. Alla sex vassångare var årsungar.

Program för Tåkerns Fältstation 2020

Förkortningar: NBV Nykterhetsrörelsens bildningsverksamhet. NT Naturum Tåkern. TFS Tåkerns Fältstation. TVH Stocklycke och Tåkerns Vandrarhem. ABR Adam Bergner. BAN Bengt Andersson. BHN Bo Håkansson. KHG Konny Hörberg LGS Lars Gezelius. TTG Tommy Tyrberg

2020 03 22 NT+TFS Grodans dag Tornbemanning, guidning. KHG

2020 04 18 TFS+NBV Heldag till Kvismaren och Oset i Örebro. Ove Eriksson (gammal Örebro skådare) guidar oss. Anmälan till KHG, 070 54 54 098

2020 04 11-12 NT+TFS Påskafton tornbemanning. Våfflor. Påskdagen Guidning. KHG, BHN

2020 04 25 TFS +NBV Toktjäder. KHG

2020 04 28 TFS+NBV Grillkväll. Urnatur Visjön. Presentation av inventering i Visjön 2019. KHG

2020 05 02 TFS+NBV Toktjäder. KHG

2020 05 09 TFS+NBV Fågeltornskampen. Svålingetornet. ABR

2020 05 10 NT+TFS Fågelskådningens dag. Tornbemanning, guidning, ringmärkning, Våfflor. BHN, KHG, ABR

2020 05 20 NT+TFS Kvällsexkursion söder om Tåkern i strandskogar och vassar. Samling vid Naturum 19.00- 22.00. KHG. BAN

2020 06 03 TFS, NT Nattsångarinventering Guidning. Anmälan till Naturum. KHG

2020 06 13 TFS, NT, TVH Nattsångartur, Förstärkning guidning. Samling Naturums parkering 21.45 Anmälan till Naturum. BAN. KHG

2020 06 21 TFS+NT Botanisk exkursion till Ombergsliden 10.00-13.00 Samling vid Lidens parkering. TTG. NT

2020 07 04 TFS +NT Botanisk exkursion till Isberga naturreservat. Samling vid parkeringen till reservatet 10.00-13.00 ABR

2020 08 01 NT+TFS Ringmärkning 16:00 – 18:00. ABR

2020 08 16 NT+TFS Vassfåglarnas dag. Tornbemanning 10.00-14.00. Guidning, 60 kr/vuxen, 30kr/barn Ringmärkning 08.30- 10.30. KHG, ABR, BHN

2020 09 20 NT+TFS Skäggesens dag. Tornbemanning,10.00 14.00 Ringmärkning. Våfflor. KHG, ABR, BHN

2020 10 11 NT+TFS Simfåglarnas dag, 07.00-10.30. Hovtornet, 60 kr/vuxen, 30kr/barn KHG. Tornbemanning,10.15-11.45 KHG

2020 10 18 TFS+ NT Ugglemärkningskväll kl 18.30-23.00. Naturum

2020-11-14 NT+TFS, Gåsmorgon 07.00-08.45. gås- och simfågelguidning, 10.15-11.45

Gås- och tranräkningar 2019

Lars Gezelius

Under vårsäsongen sågs de första sädgässen 15-16 februari med ett hundratal ex. Våren kom tidigt och redan 23 februari räknades 2450 ex. och vårmax blev 2630 ex. 2 mars. 50 tundrasädgäss sågs på Hånger 16 mars och 155 ex. sågs vid Sjötuna 22 mars. Vårens sista noteringar av sädgäss gjordes 12 maj. De första grågässen sågs 19 januari och sedan årets alla dagar till 28 december. Högsta vårnotering blev 2020 ex. 23 februari. Första kullen sågs redan 14 april. Bläsgås rastade med som mest 444 ex. vid Åsby 30 mars, medan spetsbergsgås toppade med endast 10 ex. 15 mars. 11 maj sträckte 400 vitkindade gäss not norr vid Renstad. 45 prutgås sträckte norrut 19 maj vid Svanshals.

Hösten bjöd på nära nog rekordantal för grågås och trana och en för den senaste perioden normal maxsiffra för sädgås. Sädgåsens max på 11540 är i nivå med numerären under de senaste två decennierna. Årets sista observation var 100 sädgäss 21.12. Endast enstaka fåglar bestämdes till rasen tundrasädgås. Grågässen toppade i mitten av september med 19300, vilket är 100 färre än fjolårets rekordnotering. Vitkindade gäss rastade frekvent i andra halvan av oktober och toppade med en notering på 3000 ex. vid Hov 19.10, som alltså gjordes utanför de ordinarie räkningarna. Kanadagåsen rastar numera i beskedliga antal vid sjön. Maxnotering vid hösträkningarna blev 580 ex., men i december rastade upp till 1700 ex. vid Renstad. Bläs- och spetsbergsgäss rastade liksom i fjol i mycket beskedliga antal. Maxantal för bläsgås blev 40 ex. 19.10. För spetsbergsgås blev toppen endast fem ex. 14.11. En ung trött prutgås rastade vid Sjötuna 21.10 och en stripgås noterades vid sjön 18.10.

Tabell. Antalet individer av olika gåsarter samt trana vid höstens räkningar.

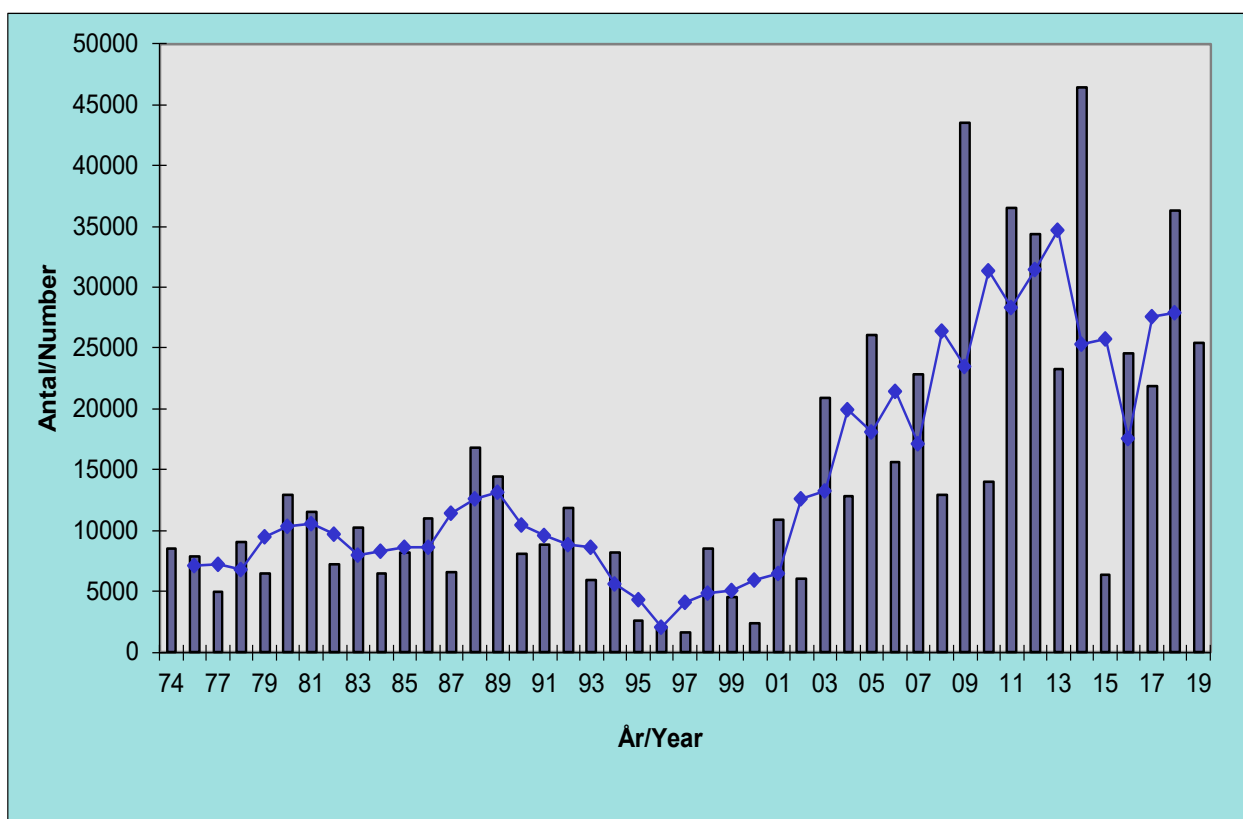
	20/8	2/9	16/9	30/9	14/10	28/10	12/11
Sädgås <i>Anser fabalis</i>	-	102	46	7260	7500	11000	4780
Grågås <i>Anser anser</i>	13300	19300	11900	8000	8150	4850	4
Bläsgås <i>Anser albifrons</i>	-	-	-	64	1	5	-
Spetsbergsgås <i>Anser brachyrhynchus</i>	-	-	-	-	2	11	-
Fjällgås <i>Anser erythropus</i>						1	
Kanadagås <i>Branta canadensis</i>	41	91	210	260	80	500	180
Vitkindad gås <i>Branta leucopsis</i>	-	-	-	230	280	560	20
Trana <i>Grus grus</i>	3770	4000	6400	6600	8	-	--

Simfågelräkningar 2019

Lars Gezelius

Under hösten genomfördes tre simfågelräkningar. Räkningen i september ingår i de alleuropeiska räkningarna av simfåglar som är en del av Wetlands Internationals program. Väderbetingelserna var bra vid augusti- och septemberräkningen men vid räkningen i oktober var det frisk vind. Räkningsplatserna var bemannade som tidigare år, d.v.s. Svanshals udde, Glänås, Sjötuna, Hov, Säbyviken, Svälunge och Källstadviken.

Antalet rastande simfåglar har återhämtat sig mycket från bottennoteringarna 2015. De låga antalen 2015 förklaras bl.a. av att en stor del av sjöns bottenyta saknade undervattensvegetation. Under 2016 skedde en viss återkomst av axslinga *Myriophyllum spicatum* och kransalgen rödsträffe *Chara tomentosa*. Återkomsten gynnades troligen av den torra, soliga och vindmässigt tämligen lugna våren och sommaren. Utbredningen av undervattensvegetation var fortsatt tämligen god under 2019. Antalet rastande simfåglar låg denna höst något under genomsnittet för den senaste 10-års perioden. Det var generellt höga summor för knölsvan och utanför räkningarna kan nämnas att hela 4400 svanar räknade i sjön så sent som 29.11. Även sothöna, bläsand och snatterand rastade i stora antal och för den sistnämnda blev det rekord i oktober med rekordantalet 3950 ex. Antalet brunänder låg strax under medel vid samtliga räkningar. De två bottenfaunaätarna vigg och knipa låg tämligen långt under med-

Totalt antal inräknade simfåglar, exklusive sothöns, i Tåkern under septemberräkningen 1974-2019. Linjen anger rullande treårsmedelvärde.

eltalen, medan fiskätarna storskarv och skäggdopping låg nära medeltalen. Utanför räkningarna kan nämnas 200 salskrakar, som rastade vid Hov sista dagarna i oktober.

Våren och sommaren

Ingen regelrätt räkning genomfördes. Generellt noterades beskedliga antal under våren. 1200 sothöns noterades 29.3 och 200 knipor rastade 22.2. 400 brunänder noterades 12.4. I juni sågs sparsamt med brunand. Det handlar om några grupper om 20-30 ex på några platser. Under sommaren räknade vi familjer av knölsvan ute på sjön. 51 kullar räknades i juli, vilket är sämre än fjolårets 110 kullar (som var rekord), men bättre än de två åren dessförinnan då endast en ungekull noterades! Det svänger rejält för de häckande svanarna i sjön.

Tabell. Antal simfåglar vid höstens simfågelräkningar. Inom parentes anges medeltalet för de senaste tio årens räkningar. Rekordantal markerad med stjärna.

	18/8 (09-18)	14/9 (09-18)	12/10 (09-18)
Skäggdopping <i>Podiceps cristatus</i>	260 (223)	341 (366)	160 (484)
Gråhakedopping <i>Podiceps grisegena</i>	0 (0)	0 (0)	0 (1)
Smådopping <i>Tachybaptus ruficollis</i>	0 (0)	0 (0)	2 (1)
Storskarv <i>Phalacrocorax carbo</i>	171 (225)	331 (408)	127 (125)
Häger <i>Ardea cinerea</i>	36 (18)	14 (21)	20 (18)
Ägretthäger <i>Ardea alba</i>	8* (0)	13* (0)	1 (0)
Knölsvan <i>Cygnus olor</i>	3580 (2618)	3010 (2712)	2510 (2538)
Sångsvan <i>Cygnus cygnus</i>	14 (3)	3 (1)	11 (13)
Gravand <i>Tadorna tadorna</i>	0 (0)	0 (1)	0 (0)
Bläsand <i>Anas penelope</i>	4660 (2311)	3490 (5549)	6800 (5480)
Snatterand <i>Anas strepera</i>	1660 (1185)	3950*(1406)	1110 (449)
Kricka <i>Anas crecca</i>	510 (669)	700 (793)	230 (237)
Gräsand <i>Anas platyrhynchos</i>	690 (1160)	890 (973)	500 (982)
Stjärtand <i>Anas acuta</i>	11 (14)	13 (89)	34 (38)
Årta <i>Anas querquedula</i>	0 (1)	0 (0)	0 (0)
Skedand <i>Anas clypeata</i>	61 (29)	39 (18)	40 (17)
Brunand <i>Aythya ferina</i>	8840 (12899)	11580 (13586)	160 (3318)
Vigg <i>Aythya fuligula</i>	520 (2027)	910 (1918)	840 (2855)
Knipa <i>Bucephala clangula</i>	58 (312)	70 (228)	125 (1915)
Rödhuvas dykand <i>Netta ruffina</i>	0 (0)	0 (0)	1 (0)
Bergand <i>Aythya marila</i>	0 (0)	0 (0)	0 (0)
Sjöorre <i>Melanitta nigra</i>	0 (0)	25* (0)	0 (0)
Salskrake <i>Mergellus albellus</i>	0 (1)	0 (18)	66 (36)
Småskrake <i>Mergus serrator</i>	0 (0)	0 (0)	5 (2)
Storskrake <i>Mergus merganser</i>	0 (2)	22 (17)	88 (189)
Sothöna <i>Fulica atra</i>	14820 (11212)	12130 (13073)	3500 (2001)
Rörhöna <i>Gallinula chloropus</i>	1 (0)	0 (0)	0 (0)
Summa:	25500 (36425)	37531 (41808)	16330 (21510)
% av medelvärdet	70 %	90 %	76 %

Stöd Engure fågelstation i Lettland

Enguresjön ligger nära kusten vid Rigabukten och är Tåkerns "vänsjö". Den liknar Tåkern med stora vassområden och kransalger bland undervattensväxterna. Verksamheten vid Engure drivs av Biologiska institutet i Riga och är inriktad på populationsekologi hos framförallt änder och skrattmås. Engurestationen lever på knappa resurser och ett stöd är välkommet.

Bidraget går och kommer att gå till den löpande verksamheten samt till utrustning som kan behövas vid Engure. Valfritt belopp kan betalas in på föreningens ordinarie postgirokonto. Märk inbetalningen Engure.

Kallelse till årsmöte

Tåkerns Fältstation håller årsmöte torsdagen den **26 mars 2020 kl. 18.00**. Platsen är naturum Tåkern, B-huset, vid Glänås. Efter mötesförhandlingarna blir det ett föredrag om skröntärnans fantastiska liv av Ulrik Lötberg, BirdLife Sverige. Fika med smörgåstårta utlovas.

Vårens gås- och tranräkningar

Vi drar igång räknandet av rastande gäss och tranor i mars igen. Räkningsdagarna är preliminärt 7, 14 och 28 mars i gryningen.

Anmälan till Bengt Andersson, 0705-49 06 09
eller Lars Gezelius 070-395 22 85

Efter räkningarna samlas vi i Åsenstugan, fikar och summerar.

Självklart i bokhyllan!

Sänkt pris på vår fina jubileumsbok - 50 år med Tåkerns Fältstation. Intressant och rolig läsning kryddat med mängder av bilder från ett halvt sekel av fågelstudier vid Tåkern.

Finns på naturum Tåkern och på Länsstyrelsen, Östgötagatan 3, Linköping, eller beställ på mail till lars.gezelius@lansstyrelsen.se så skickar vi för 140 kr inkl porto. Betala då på Plusgiro 26 34 96 - 2 eller med Swish till 1230180471